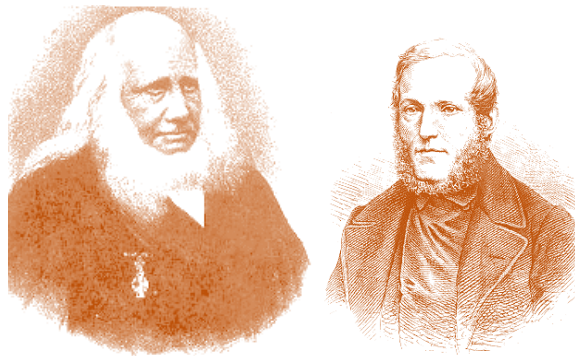

DEN GRUNDTVIG-KOLDSKE SKOLETRADITION

Den grundtvig-koldske skoletradition har en række kendetegn, som har rødder helt tilbage til midten af 1800-tallet, hvor Grundtvig og Kolds tanker om skolen blev udviklet som en reaktion på datidens sorte skole og ud fra et særligt menneskesyn. I det følgende beskrives disse kendetegn samt knyttes an til formål og værdier på Landsgrav Friskole:

Livsoplysning

Den grundtvig-koldske skole tilstræber at være en skole for livet - både det liv eleverne lever her og nu, og det de skal leve i fremtiden. Derfor skal skolen bidrage til at oplyse eleverne om det nære liv og livet, som det udspinder sig til andre tider og andre steder.

For Grundtvig og Kold var idealet om åndsfrihed vigtigt i et demokratisk samfund. Oplysning om livet i al dets mangfoldighed er et vigtigt grundlag for åndsfrihed. I Landsgrav Friskoles vedtægter står der, at skolens formål er at åbne elevernes øjne for mangfoldigheden på jorden. Vi forstår ordet mangfoldighed i bred forstand, bl.a. som etnisk, biologisk, geografisk, politisk og religiøs mangfoldighed.

Det hele menneske

Den sanselige, følelsesmæssige og den rationelle tilgang til livet er ligeværdige i den grundtvig-koldske skoletradition. Kold oplevede, at skolen kun talte til børnenes forstand, hvorimod følelser og fantasi ikke blev tilgodeset. Gennem levende fortælling og en praktisk orienteret undervisning

fandt han vej til en undervisning, der udviklede børnene som hele mennesker.

Ifølge vores vedtægter skal undervisningen på Landsgrav Friskole altid svare til det enkelte barns naturlige udvikling og lægge op til, at det bliver et helt menneske med både hjerte, krop og forstand.

Endvidere står der, at musik og sang, leg og dramatik, idræt og praktisk arbejde vægtes lige så højt som det boglige, uden at det faglige tilsidesættes.

Det levende ord

Det levende ord handler om fortælling og samtale, og ifølge Landsgrav Friskoles formål skal der være god plads til disse i undervisningen.

"Ordet skaber hvad det nævner", sagde Grundtvig. Ordet er levende netop, fordi det har en skabende kraft. Gennem ord fortælles og skabes vores fælles historie, og gennem ord lærer vi om verden, os selv og den anden.

Historisk-poetisk

Undervisningen skal med et grundtvig-koldsk begreb være historisk-poetisk – det vil sige, at undervisningen skal have en historisk såvel som poetisk/skabende dimension.

Elevernes skal gennem skolens undervisning opnå forståelse for, at alle mennesker, tanker, ting og handlinger i livet her og nu indgår i en sammenhæng spændt ud mellem en fortidsfortolkning og en fremtidsforestilling.

Vi er, som nutidsmennesker, præget af den historie vores samfund er rundet af. Derfor skal eleverne kende historien og de forestillinger, der har været om menneskelivet, så de kan forstå, hvem vi er i dag, og så de kan være med til at skabe fremtiden, som de ønsker den.

Oplive og oplyse

I Landsgrav Friskoles vision står der, at eleverne skal blive livsduelige mennesker. Livsduelighed er tæt forbundet med det at været oplivet og oplyst som menneske.

Kold sagde, at skolen først skulle oplive, dernæst oplyse – eller begge på én gang. Kold og Grundtvig reagerede begge på en skole, som mest af alt var optaget af at fylde eleverne med lærdom i form af udenadslære, som kunne testes til eksamen. Dette kaldte de "skolen for døden", men skolen for livet handlede om andet og mere end det, der kan måles og vejes.

"Børn er ikke flasker, der skal fyldes, men bål der skal tændes", sagde Kold. At oplive handler om, at skolen skal give eleverne livs- og lærelyst, og oplivelsen er selve grundlaget for, at eleverne gennem skolens undervisning kan oplyses.

Det forpligtende fællesskab

Alle mennesker har værdi - derfor har alle også noget at byde ind med i det forpligtende fællesskab, som er en af den grundtvig-koldske skoles grundpiller. Vi udvikler os i kraft af hinanden. Vores samvær har betydning for, hvem vi er og bliver som individer. Derfor er vi i ord og handling forpligtede på hinanden, når vi som mennesker indgår i skolens tætte fællesskab.

Det forpligtende fællesskab er også en krumtap i det demokratiske samfund. Skolen skal gennem sit forpligtende fællesskab danne eleverne til at være myndige borgere, der kan indgå selvstændigt og aktivt i det demokratiske samfund med respekt for sine medborgere.

Er skolen en trossag?

Grundtvig og Kold havde forskellige holdninger til, hvorvidt skolen var en trossag. *"Menneske først, kristen saa"*, skrev og sagde Grundtvig, som mente, at skolens opgave var at gøre børnene til gode mennesker og ikke gode kristne. Børn skulle ifølge Grundtvig ikke pådømmes en bestemt tro, idet de endnu ikke var klar til selv at tage stilling hertil. Han mente dog, at man sagtens kunne fortælle Bibelhistorier og tale med børnene om indholdet.

På de fleste af landets grundtvig-koldske friskoler beder man Fadervor til morgensang, som en del af en tradition og for at markere, at vi som skole bygger på det menneskesyn, som kristendommen repræsenterer.

(Kilder: Landsgrav Friskole, Thorstein Balle og grundtvig-koldsk-skole.dk)

GRUNDTVIG-KOLDSKE SPOR PÅ LANDSGRAV FRISKOLE

Vi ser os selv som en skole, der følger med den pædagogiske og faglige udvikling med blik for at bevare en røde tråd til vores grundtvig-koldske idégrundlag.

Vi er klar over, at mange af de spor, vi tilskriver den grundtvig-koldske skoletradition, også findes på andre skoler med helt andre profiler. Når vi i det følgende knytter netop disse spor til den grundtvig-koldske skoletradition, er det, fordi vi gerne vil tydeliggøre, hvorfor vi i særlig grad værdsætter og værner om bestemte elementer på vores skole.

I faget **fortælling**, som vi har fra 0.-3. klasse, møder eleverne de gamle myter, sagn, religiøse fortællinger, eventyr og litterære børneklassikere. Læreren fortæller og læser højt, og der skabes et særligt rum, hvor der er plads til refleksion over menneskelivet. I fortællingens rum er flere grundtvig-koldske begreber ude at gå: Det levende ord, den historisk-poetiske dimension og livsoplysning.

Den **praktisk-musiske** fagrække (idræt, musik, billedkunst, køkken, sløjd, håndarbejde og håndværk/design, drama) prioriteres højt. Alle klasser har idræt 2 gange 60 minutter om ugen. Vi har musik fra 0.-6. klasse. Musik kan vælges som valgfag i udskolingen, og 2.-3. kl. kan gå til kor én time om ugen.

I en del af vores praktisk-musiske fag undervises der på delehold á 11 elever. Det giver gode rammer for høj faglighed, også i disse fag.

I de praktisk-musiske fag er det praktiske og sanselige arbejde i fokus, hvilket tilgodeser vægtningen af det hele menneske. Det er vigtigt at holde fast i, i en tid hvor det boglige og akademiske fokus i grundskolen bliver større og større.

Vi inddrager gerne praktisk-musiske elementer i undervisningen i skolens øvrige fag, fx som en vigtig del af de udtryksformer, eleverne anvender, når de laver produkter i forbindelse med projektopgaven i 7.-9. klasse.

I 4. og 8. klasse arbejdes over en længere periode med **teaterstykker**, som skal vises for hele skolen. I arbejdet med at opsætte et teaterstykke styrkes klassens sammenhold, og eleverne lærer at udtrykke sig med krop og

stemme gennem dramaarbejdet. At spille teater kræver mod, og eleverne har mulighed for at prøve sig selv af med store personlige gevinster til følge i form af øget selvværd og selvtillid. Selvom teaterprojekterne tager tid fra den almindelige undervisning, er det for en skole som vores netop vigtigt at holde fast i de pædagogiske og faglige kvaliteter et teaterprojekt har – også selvom det ikke kan eller skal måles og vejes.

Det hele menneske udvikles gennem **fri leg**, som vi prioriterer at give tid til i vores SFO side om side med de planlagte aktiviteter. Vi vil gerne værne om den fri leg, fordi den læring, der her finder sted, ikke kan erstattes af voksenstyrede aktiviteter. I den fri leg udvikler børnene sociale kompetencer, som fx selvstændighed, initiativrighed, rummelighed og konfliktløsning. I den fri leg får børnene lov til at bruge deres fantasi og kreativitet på deres egne præmisser.

Vi er en skole med mange **traditioner**. Traditioner giver oplevelser, som styrker fællesskabet, og de binder skoleåret sammen i særlige begivenheder, som huskes – også når man er blevet voksen!

Fra 2.-9. klasse tager vi fx på **lejrskole** hvert år. Lejrskolerne styrker klassens fællesskab og dermed det enkelte barns trivsel i klassen.

Den vigtigste tradition på en grundtvig-koldsk skole er **morgensang**. På Landsgrav Friskole starter vi dagen sammen klokken 8:00 med morgensang i musiklokalet. Siden 2014 har vores ældste elever i 7.-9. klasse dog startet dagen for sig selv to gange om ugen, hvor de

i stedet for morgensang har brugt 10 minutter på samtale om "dagens nyhed". Beslutningen blev truffet for at tilgodese de ældste elevers behov for større variation om morgenen. Med "dagens nyhed" får de mulighed for at styrke deres udsyn og indblik i aktuelle begivenheder.

Til morgensang synger vi altid to danske sange – alt fra Grundtvigs salmer og Halfdan Rasmusens viser til Rasmus Seebachs pophits og nyere børnesange.

Imellem sangene beder vi Fadervor. Børnene må selv bestemme, om de siger med på bønnen - vi er ikke en forkyndende skole, og her skal være tros- og åndsfrihed for alle! Fadervor skal betragtes som et lille dagligt ritual, hvor vi giver udtryk for ønsket om, at dagen vil komme til at bringe os godt, og at vi selv vil forsøge at gøre det gode.

Til morgensang er der ind i mellem fortællinger fra skoleleder eller lærere, og klasserne optræder på skift for hinanden med sange fra musikundervisningen eller indslag fra de øvrige fag. På den måde er morgensang med til at binde os sammen som skole. Det er skolens hjerterum!

Alle de forskellige traditioner og arrangementer, vi har i løbet af et skoleår, er med til at styrke det **forpligtende fællesskab**, som vi anser for en af vores helt bærende værdier. På Landsgrav Friskole er det et fælles ansvar mellem børn, forældre og personale at skabe en god skole for alle. Et højt engagement i skolens liv er grundlæggende for fællesskabsfølelsen. Vi forventer og oplever stor opbakning til de af skolens arrangementer, som ligger uden for skoletiden, hvad enten det er arrangementer for børn eller forældre. Det forpligtende fællesskab handler dog om mere og andet end deltagelse og fremmøde.

Det handler om, at vi i vores adfærd, handlinger og kommunikation tager ansvar for hinanden og vores fælles skole.

Elevernes **relationer** både i klassen og mellem klasserne er vigtige for os. Skolen skal være et trygt sted for alle, så børnene kan udvikle sig positivt i kraft af hinanden.

Det vigtigt for os, at der skabes gode relationer mellem skolens yngste og ældste elever. De yngste føler sig trygge, når de kender de ældre elever, og de ældste elever bliver bevidste om deres egen betydning som rollemodeller.

I perioder undervises derfor på tværs af klassetrin, fx i fordybelsesuger og -dage. Alle miniskoleklasser får desuden en ven fra 4. klasse, når de starter i skolen. De to ven-skabsklasser er sammen ved forskellige arrangementer gennem skoletiden.

Forældrenes opbakning til **klassens fællesskab** er guld værd for børnenes daglige trivsel i skolen. Vi har aktivitetsudvalg i alle klasse og forventer, at man som forældre bakker op om udvalgets arrangementer til gavn for ikke blot sit eget barn, men hele klassen.

I 0. klasse igangsætter vi legegrupper, som på skift skal besøge hinanden et par timer. Dette styrker børnenes kendskab til hinanden og åbner op for nye legerelationer i klassen.

Gode relationer i personalegruppen er også væsentlige for os. **Et godt arbejdsmiljø**, hvor de voksne trives med hinanden, er en forudsætning for, at de kan møde børnene med smil på læben og overskud. En gang om året tager personalet på tur sammen for at få fælles oplevelser, der knytter gode kollegiale bånd. Idealet om et stærkt og forpligtende fællesskab er således bærende både i forhold til børn, forældre og personale.